

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. ליבן סכין ושחט בה שהיטתו כשרה חידודה קודם לליבונה והאיכא צדדין בית השחיטה מירווח רווח.....2
- ב. שחין ומכוה מטמאין בשבוע אחד בשני סימנין בשער לבן ובפסיון ולמה חלקן הכתוב לומר שאין מצטרפין זה עם זה ... איזהו שחין ואיזהו מכוה לקה בעין ... ובכל דבר שלא בא מחמת האור ... זהו שחין ואיזהו מכוה נכוה בנחלת ... ובכל דבר הבא מחמת האור ... זו היא מכוה4
- ג. שחין ומכוה אם שחין קודם למכוה בטל מכוה את השחין ואם מכוה קודמת לשחין בטל שחין את המכוה.....6
- ד. ליבן שפוד והכה בו נדון משום מכות אש ... דברזייה מיברז דהיינו חדוד6
- ה. סכין של עבודת כוכבים ... מותר לשחוט בה מקלקל הוא ואסור להתוך בה בשר מתקן הוא אמר רבא פעמים שהשוחט אסור במסוכנת ... בחדשה7
- ו. ומשמשי עבודת כוכבים אינן אסורין עד שיעבדו.....9
- ז. דפסק ביה גוואא לעבודת כוכבים ... בישנה שליבנה באור10
- ח. השוחט בסכין של עובדי כוכבים ... קולף ... מדיח ... דכ"ע בית השחיטה רותח הוא ... אידי דטרידי סימנין לאפוקי דם לא בלעי איכא דאמרי דכ"ע בית השחיטה צונן ... קולף אנב דוחקא דסכינא בלע.....10
- ט. סכין טריפה ... והלכתא אפילו בצונן ואי איכא בליתא דפרסא למיכפריה לא צריך15
- י. אבר מן החי אימת בלעה לכי חיימא אימת קא חיימא לכי גמרה שהיטה ההיא שעתא היתירא הוה16
- יא. הטבח צריך שלשה סכינין אחת ששוחט בה ואחד שמחתך בה בשר ואחד שמחתך בה חלבים ... גזירה שמא יחתוך חלבים ואחר כך בשר ... הטבח צריך שני כלים של מים אחד שמדיח בו בשר ואחד שמדיח בו חלבים ... גזירה שמא ידח חלבים ואח"כ בשר17
- יב. לא ליסחוף איניש כפלי עילוי בישראל דדאיב תרבא ובלע בישראל.....19

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

דף ח.

א. ליבן סכין ושחט בה שחיטתו כשרה חידודה קודם לליבונה והאיכא צדדין בית השחיטה מירוח רווח

י"א¹ שהשוחט בסכין מלובנת הרי זה אסורה, כיון שבכך שורף את סימנים².
ויש מכשירין³ בדיעבד, כיון שבית השחיטה מירוח רווח, כלומר שעל ידי
החיתוך⁴ של חוד הסכין מתרווח החתך, ומתרחקים שני צידיו מצידי הסכין
ואין נוגעין בסכין המלובנת מב' צדדי הסכין ואין הצדדים של סכין נוגעת
בסימן, אלא רק חוד הסכין נוגע בסימנים בשעת החיתוך⁵, ומפני שהוא דק
מאוד אין בו חמימות כל כך ואינו שורף, אולם זה רק אם ידע שהיא מלובנת⁶

¹ דעת המחבר בשו"ע ונו"כ יו"ד ט א מדהביאו בסתם

² אף על גב דקיימא לן שחידוד הסכין קודם לליבונה, מכל מקום צידי הסכין שנכנסין לתוך החתך, קודם הכשר
שחיטה שורפין הסימנים, והוה כנקב, ומבואר סימן כ"ו דכה"ג מריפה דאורייתא

³ דעה שניה במחבר שם

⁴ לבוש שם

⁵ נראה דהיינו שהסכין כל כך חד והריף עד שתיכף חותך סימנים, אבל אם אינו כל כך חד, עד שיצטרך
להוליך ולהביא, לענ"ד לכולי עלמא מריפה, דטרם דיחתוך הסימן כבר כח החום גובר ושורף. כרתי שם ג

⁶ הרמ"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

וידע שהנגיעה בצדדים מטרפת, שאז נזהר שלא יגע בהם, ויש מכשירין בעוף⁷, אבל העיקר כמחמירים⁸ בין בחיה בין בהמה בין בעוף⁹.

שיעור הליבון בכדי שיהא היד סולדת בצדדי הסכין¹⁰. ויש מקילין¹¹ בדיעבד עד לחום שקש נשרף עליו.

⁷ כתב הפרי חדש (ס"ק א') דמסתברא אפילו להאוסרים דסבירא להו דלא אמרינן בית השחיטה מרווח רווח, ואם כן נגעי הצדדין בסימנים, מכל מקום בעוף אם תפס הקנה לבדו באופן שלא נגע בוושט כלל, כשר בסכין מלובנת, דקודם שנשחט הרוב, אף על פי שנגע הסכין בצדדיו, כשר דפסיקת הגרגרת ברובו, ואחר שנשחט הרוב לא מיטרפא, עכ"ד.

⁸ הא מילתא דאמר רבי זירא (ח' ע"א) ליבן סכין ושחט בה שחיטתו כשרה שהדודה קודם לליבונה, השמיטה הרי"ף ז"ל, וכתבו הפוסקים טעם להשמטתו, ויש מהפוסקים שלא נראה להם טעם זה, ולהכי חלקו עליו ופסקו כרב זירא. והרשב"א (תוה"ב בית א' שער ב', י"ד ע"א) הביא ב' הדיעות וסיים (י"ד ע"ב) דאפילו בדיעבד לא נעשה מעשה להקל דדאורייתא הוא. ואף על גב דבתורת הבית קצר (שם, י"ב ע"א) משמע קצת דאינו אלא חששא בעלמא, שכתב הטעם דאין סומכין על זכירתו והוששין שמא נגע בצדדים, בארוך כתב ז"ל, ובשל תורה הלך אחר המחמיר אפילו בדיעבד כו', עכ"ד. תב"ש שם ב וכן פסקו מהרש"ל והב"ח והט"ז ובכרתי ד כתב וח"ו להקל בשל תורה, ובפר"ח כתב ולי נראה לסמוך על המכשירין בהפסד מרובה וכמשמעות דברי המחבר.

⁹ עיקר טעמו דפרי חדש לא ידענא, דאף על גב דאמרינן חדודו קודם לליבונה, היינו קודם לליבון שבחדוד דדק הוא, כמו שכתבו המפרשים, אבל צדדי החדוד לא. ואם כן הא אי אפשר שינוח החדוד על גמר הרוב מבלי שינוחו הצדדים על מקום השחיטה בצדדיו, כי לא אמרינן בית השחיטה מרווח רווח. ואם כן, שריפת הרוב ושחיטת הרוב באים כאחד, ואנן שחיטה כולה בהכשר בעינן. ואין לומר דכי היכי דהחוד אינו שורף בשעת שחיטה, הכי נמי משהו מהצדדים הסמוך לחוד אינו שורף, דמנא לן למימר הכי. אדרבה, החוש מכחיש זה, שאם מניח דבר מלובן רחב על איזה דבר והוא שורף, שהאש שבו חזק מחמת רחבו, הוא שורף בכל צדדיו. ועל כרחק לא אמרו אלא בחדוד עצמו שאין לו סיוע מהצדדים, אבל ברחבו שהצדדים מסייעים לו, לא. ולא שאני אומר היכא דהצדדים שורפים גם החדוד שורף, ולא אמרו חדודו קודם אלא משום דמרווח רווח, והוה ליה מיתה דלית בה שריפה כלל, כי הצדדים לא נגעי והחוד בעצמו אין בו כח להוציא אור קודם חדודו. אבל כשיש מסייע להחוד, גם הוא שורף בכלל עם הצדדים. ואין לומר דכי היכי דהחוד אינו שורף בשעת שחיטה, הכי נמי משהו מהצדדים הסמוך לחוד אינו שורף, דמנא לן למימר הכי. אדרבה, החוש מכחיש זה, שאם מניח דבר מלובן רחב על איזה דבר והוא שורף, שהאש שבו חזק מחמת רחבו, הוא שורף בכל צדדיו. ועל כרחק לא אמרו אלא בחדוד עצמו שאין לו סיוע מהצדדים, אבל ברחבו שהצדדים מסייעים לו, לא. ולא עוד, אלא שאני אומר היכא דהצדדים שורפים גם החדוד שורף, ולא אמרו חדודו קודם אלא משום דמרווח רווח, והוה ליה מיתה דלית בה שריפה כלל, כי הצדדים לא נגעי והחוד בעצמו אין בו כח להוציא אור קודם חדודו. אבל כשיש מסייע להחוד, גם הוא שורף בכלל עם הצדדים. לכן פשוט לעניות דעתי שאין לחלק כלל בין בהמה ובין עוף, ודו"ק תבו"ש שם א

¹⁰ ש"מ"ח שם. אף על גב דלענין הכשר כלים בעינן שיהא ניצוצים ניתזין, כמבואר א"ח סימן תנ"א (סעיף ד'), היינו להוציא הבלוע שבתוך הכלי. אבל לשרוף בשר הסימנים, פשיטא (דבקל) [דבכלל] דהו שורף. תבו"ש שם ג.

¹¹ ז"ל הכרתי שם ד, מכל מקום צריך ליבון כל כך שקש נשרף בהחום, אבל זולת זה ודאי יש לסמוך אמקילין, דהא ודאי חדודו קודם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

רישום בחריטה שעושים¹² האומנים בצד הסכין, כיון שרחוק מן החוד אין לחוש להם¹³, כיון שכתלי בית השחיטה מירווח רווח שלומר שעל ידי החיתוך של חוד הסכין. מתרווח החתך, ומתרחקים שני צידיו מצידי הסכין ואין נוגעין ברישום, אלא רק חוד הסכין נוגע בסימנים בשעת החיתוך עצמו.

ומכל מקום לכתחילה יש לזהר היכא דאפשר שלא ישחוט בסכין שיש בו רושם, והוא הדין כל דבר כל שאינו חלק היטב.

אולם רושם שהוא בולט, יש לאסור אפילו בדיעבד, אפילו רחוק מהחוד.

**ב. שחין ומכּוה מטמאין בשבוע אחד בשני סימנין בשער לבן
ובפסיון ולמה חלקן הכתוב לומר שאין מצטרפין זה עם זה
... איזהו שחין ואיזהו מכּוה לָקָה בעץ ... ובכל דבר שלא
בא מחמת האור ... זהו שחין ואיזהו מכּוה נכוה בגחלת
... ובכל דבר הבא מחמת האור ... זו היא מכּוה**

כבר התבאר במסכת פסחים דף עה. שצרעת הבשר מטמאת היא בלידת אחת מארבע מראות טומאה¹⁴ – שאת, וספחת, ולכל אחת מהם בהרת – שמוזכרים בתורה בפ' תזריע בנגעי עור הבשר, (ויקרא יג פסוק ב) שְׂאֵת או סְפַחַת או בְּהֶרֶת שהוא כתם לבן בעור האדם

¹² שמ"ח שם ב

¹³ כתב בית הילל (ס"ק א') דנוהגין שלא לשחוט בסכין שקורין (שלא"ק), והשיג הפרי חדש עליו בקונטרס אחרון. ולכאורה היה נראה להביא ראיה לדעת הפרי חדש מדלא בדקין כי אם אתלת רוחתא, והיינו החוד ובצידי חוד כנהוג, ולא בדקין בצידי למעלה מהחוד דילמא יש דבר המסתבך. אלמא, דהתם מרווח ולא חיישינן. אבל יש לדחות, דלעולם לכתחלה לא יקח סכין שיש בו פגם אפילו בכל צדדיו, רק דאין צריך לבדוק שם בשעת שחיטה דאין עשוי להתקלקל כמו החוד וצדדיו ששוחט תמיד בהם. וגם מאיזמל (סי' ח' סעיף א'), שמ"ח סעיף ו') שיש לו קרנים בצידי דלא אסרינן כי אם בסכין קטן אין ראיה, די"ל דהתם מיירי דנוהר היטב שלא יגע בצדדיו, ואנן בשוחטין דהאידינא לא סמכינן אזהירתם. ומכל מקום הואיל ורש"ל (הג' שו"ב דין פנימת הסכין אות א') ומ"ז (ס"ק א') כתבו להיתר, אלמא דלא נהיגי בזמנם לאיסור, סמכינן עליהו. ומ"מ אין הפסד לכתחלה לחוש לדברי זקן. ומיהו נ"ל דלא דברו רש"ל ומ"ז כי אם ברושמים השכיחים, וזהו שוקע. אבל בבולטים, י"ל דמודו, דהא אפילו מאן דס"ל בית השחיטה מרווח רווח מודה בבולט, ובוה אפשר לקיים דברי שניהם, וכנ"ל להורות. תבו"ש שם ד

¹⁴ רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק ה הלכה א ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

יש שנולדו בשחין – דלקת העור שהחלה להתרפאות, כמו שנאמר שם (פסוק יח יט) וּבָשָׂר פִּי יִהְיֶה בּוֹ בְּעֶרְוֹ שְׁחִין וְנִרְפָּא. וְהָיָה בְּמָקוֹם הַשְּׁחִין שְׂאֵת לְבָנָה וּגו'. ויש שנולדו במכּוּה – כוּיִיָּה שֶׁהַחֲלָה לְהִתְרַפְּאוֹת כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם (פסוק כד) אוּ בָשָׂר פִּי יִהְיֶה בְּעֶרְוֹ מְכֻוֹת אִשׁ וְהָיְתָה מִחֵית הַמְּכֻוֹה בְּהֵרֵת וּגו'.

מכּוּה ושחין שוים בדיניהם, ולא חילקם הכתוב אלא לומר, שאין מצטרפים זה עם זה לשיעור טומאת צרעת, כלומר חצי גרים שחין, וחצי גרים מכּוּה אין מצטרפים לכגרים. ואין פושין זה לזה ואין פושין לעור הבשר ולא בהרת עור הבשר פושה לתוכן.

והגדרתם היא, מי שהיתה לו מכּוּה בעור בשרו ונפשט העור מחמת המכּוּה, אם היתה המכּוּה מחמת האש כגון שנכּוּה בנחלת או ברמץ או בברזל או באבן שליבנו באש וכיוצא בהן הרי זו נקראת מכּוּה.

ואם היתה המכּוּה שלא מחמת האש, בין שלקה באבן או בעץ וכיוצא בהן, בין שהיתה המכּוּה¹⁵ מחמת חולי הגוף או שחפת או קדחת ודלקת וכיוצא בהן שהשחיתו העור הרי זו נקרא שחין.

התחילו השחין¹⁶ והמכּוּה לחיות ולהתרפאות ונעשית עליהן קליפה כקליפת השום, זו היא צְרָבֶת הַמְּכֻוֹה האמורה בתורה (פסוק כח) וּמִחֵית הַמְּכֻוֹה (פסוק כד) האמורה שם, ומטמאות בשני סימנין בשיער לבן או בפשיון ואין בהן הסגר אלא שבוע אחד.

כיצד בהרת שהיתה בצרבת השחין או במחית המכּוּה אם היה בה שיער לבן יחליט, לא היה בה שיער לבן יסגיר שבוע אחד, ויראה בסוף השבוע אם נולד בה שיער או פשתה יחליט, ואם לא נולד בה כלום יפטור, פשתה לאחר הפיטור או נולד בה שיער לבן יחליט.

¹⁵ וקרא הרמב"ם גם לשחין מכּוּה כמו שכתב שהיתה המכּוּה מחמת חולי. דבאמת בשניהם יש חמימות גדולה. ושחין הוי ג"כ מלשון שחונה, וזהו בגמ' עצים דמשחן, כלומר שמדליקין בהם. ולכן סמכה תורה למכּוּה אש מכּוּת אש וכל שלא ע"י האש הוא שחין. ערוך השולחן העתיד הלכות נגעים סימן פו סעיף ה'
¹⁶ רמב"ם שם הלכה ד'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

ג. שחין ומכּוּה אם שחין קודם למכּוּה בטל מכּוּה את השחין

ואם מכּוּה קודמת לשחין בטל שחין את המכּוּה

שחין שנעשה מכּוּה¹⁷ בטלה מכּוּה את השחין, ומכּוּה שנעשית שחין בטל שחין המכּוּה.

אם אין ידוע אם שחין היה אם מכּוּה אין בכך כלום ששניהם סימן אחד וטומאה אחת ולא חלקן הכתוב אלא לומר שאין מצטרפין¹⁸.

ד. ליבן שפוד והכה בו נדון משום מכות אש... דברזייה

מיברז דהיינו חרוד

ליבן שפוד על האש¹⁹ והכה בו בדרך דקירה²⁰ ונעשה מכה, אם היה ראשו כדור הרי זו מכּוּה²¹, ואם היה ראשו חד הרי זו ספק אם היא מכּוּה או שחין. די"ל דחימום האש גרם המכה והוי מכּוּה, וי"ל דעצם ההכאה גרם להמכה והוי שחין. אבל אם דקרו בסכין מלובנת הרי הוא מכּוּה ודאי²².

¹⁷ רמב"ם שם הלכה ו

¹⁸ ונראה דלדעת רבינו ה"פ לא שחילקן הכתוב לשתי פרשיות לומר שצריך שידע אם הוא שחין או אם היא מכּוּה ואם לאו אינם טמאים דכל כה"ג ודאי שהם טמאים ולא חילקן הכתוב אלא לענין ציורף אפילו כהצי גרים שחין כלומר ל"מ אם רוב שחין שאינו מצטרף עם מיעוט מכּוּה או איפכא אלא כהצי גרים מזה וכהצי גרים זה שהם שקולים מזה כזה אינם מצטרפים. כס"מ שם.

¹⁹ שם הלכה ב

²⁰ ורבינו נראה שמפרש דכשהכהו דרך דקירה מיירי אלא דמאי דאמור דברזייה מיברז היינו שראשו של שפוד לא היה דק אלא עב כברזא של חבית ומש"ה תניא דפשיטא לן דנידון משום מכּוּה דחבטא קדים ואתי הבלא ומבטל ליה ובעיין בשראש השפוד דק כדרך השפודים אבל מתוך שראשו של שפוד אף על פי שהוא דק אין חידודו כחידודו של סכין מספקא לן הי קדים כנ"ל ליישב הסוגיא לדעת רבינו. כס"מ שם

²¹ ופסיקא ליה להרמב"ם דבהכאה בלא חידוד וודאי עיקר המכה הוא מחמת האש, רק בחידוד י"ל שמכה מהחידוד שלט בו. ערוך השולחן העתיד שם סעיף ז

²² דדבר שהוא חד כחידודו של סכין פשיטא לן נמי דחידוד קדים ואתי הבלא ומבטל. כס"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL1l7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וי"א²³ להיפך שאם ראשו חד הרי הוא ודאי מכוה, שביון שהכאה הוא מיד על יד חודו²⁴ מתגבר אח"כ כח האש, והרי הוא מכוה. ואם ראשו כדור הרי זו ספק אם היא מכוה או שחין שספק מי בא קודם המכה ואז האש מבטלתה והרי היא מכוה, או האש ואז המכה מבטלתה, והרי היא שחין.

ה. סכין של עבודה כוכבים... מותר לשחוט בה מקלקל הוא ואסור לחתוך בה בשר מתקן הוא אמר רבא פעמים שהשוחט אסור במסוכנת... בחדשה

אף על גב דכל משמשי עבודה זרה אסורים בהנאה, ובכלל זה סכין של משמשי עבודה זרה, כמו שיבואר להלן, מותר לשחוט בו בהמה בריאה או עוף בריא אם הכשירו כדינא משמנונית איסור שבו, או אם היא חדשה שמעולם לא שחטו בה, שעיקר שחיטה הפסד הוא²⁵.

אולם אסור לשחוט בו מסוכנת מדאורייתא²⁶, דמתקן הוא ונהנה.

²³ פירש"י בסוגיא דודאי שתי הכוחות פועלים בשיפור ואחד מבטל חבירו ולהכי מספקא לן איזה קדים אך בחד פשיטא לן שמכה קדמה. ערוך השולחן העתיד שם סעיף ז

²⁴ ולפי פ"י זה אפשר שאף הרמב"ם יודה בזה דהרמב"ם איירי על ידי דקירה ובהא כיון ששיפור אינו חד כל כך ולא הכה בכח יש להסתפק, אך בדרך הכאה ודאי ששחין קדם, מחמת חוד המכה.

²⁵ שכאן אין הנאה, דאף על גב דצריך הוא לבשר, מכל מקום עיקר השחיטה הפסד הוא, דבהייה דמיה מרובים, שעומדת לג' דברים, לגדל ולמלאכה ולבשר, ועתה אינה כי אם לבשר לבד, ואינו אלא כמוכרח להפסיד ונראה לי דגם עוף מותר לשחוט, אף על גב דאינו עומד למלאכה, תרתי מיהא איכא. שמי"ח שם. ולעניות דעתי אפילו אינה עומדת כי אם לאכילה כהיא דריש מסכת ביצה (ב' ע"א), מכל מקום מותר לשחוט בו, דבהייה דמיה מרובים יותר שכל אחד קונה אותו ומחזיקו בידו עד שיצטרך לשחטו, מה שאין כן שחוטתה אין לו קונים כי אם הצריכים לו עתה. ומכל מקום לא כתבתיו בפנים דלא ברירא לי קצת מחמת פירוש רש"י, דאם כן, לא הוה ליה להאריך כל כך. תבו"ש שם א

²⁶ פשוט בנמרא עבודה זרה (נ"א ע"ב) ובפוסקים (ס" קל"ט סעיף א') דכל הנאות אסורים מדאורייתא מעבודה זרה ומשמשיה. גם פשוט דכהאי גוונא הנאות מקרי מדאורייתא, דומיא דמבשל בעצי איסור כדאמרין בפסחים דף מ"ח (ע"א), עייל עצי אשרה, ואזהרה לא ידבק כך בו. ודומיא דנטל כרכר וארג בגד בעבודה זרה דף מ"ט (ע"ב). תבו"ש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וכן בכל כיוצא בזה²⁷, כגון שהוא נגחן, או שטיפולו מרובה משכרו ונידולו, או שהתייקר הבשר ביותר מדמי בהמה חיה, כיון ששוה אחר שחיטה יותר מבחיו מתקן הוא ואסור.

וכן אסור לחתוך בה בשר מפני שהוא מתקן ואם חתך דרך הפסד והשחתה מותר²⁸.

עבר ושחט מסוכנת בסכין משמשי עבודה זרה אסורה בהנאה²⁹ כל הבהמה, עד שישליך לאיבוד כדי הנאה שבה³⁰, דהיינו כדי שכר סכין לשחוט בו, ואז מותרת אפילו באכילה.

ודוקא כשהיה³¹ אפשר לו ליקח סכין אחר ולקח את זה, שאז לא נהנה יותר מכדי שכר סכין, אבל אם לא היה סכין אלא זה, צריך להשליך מה ששוה עתה יותר מבחייה בהיותה מסוכנת, שזו היא הנאת הסכין.

ובכל מקום שמותר על ידי הולכת הנאה לאיבוד, מותר גם למכרה לעבו"ם חוץ מכדי הנאת איסור שבו³².

דף ח:

²⁷ שמ"ח שם

²⁸ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ז הלכה יט

²⁹ ורוב גדולי הפוסקים משמע מדבריהם דאיסור זה דאורייתא הוא. שמ"ח שם ועיין בתבו"ש ס"ק ה שם ששלש מחלוקת יש בדבר זה הרמב"ם ז"ל כתב פרק ז' מהלכות עבו"ם (הל' י"ט), זה לשונו, ואם היתה בהמה מסוכנת הרי זו אסורה בו, והרי זה התיקון מהנאת משמשי אלילים בו, עכ"ל. וכן הוא לשון השלחן ערוך סימן קמ"ב (סעיף ב'). משמע דסבירא להו דלא מהני הולכת הנאה לים המלח וכן כתב הש"ך שם (ס"ק ו') אליבייהו. ודעת הרשב"א ז"ל (תוה"ב בית א' שער ב', י"ד ע"ב, קצר שם י"ב ע"ב) דאסורה עד שיוליך הנאה, ודעת הרא"ש ז"ל (פ"א סי' ט') והטור סימן קמ"ב להתיר דיעבד, ואין צריך להוליד הנאה, דסבירא ליה דהנאה זו לא דמי לאפה פת בעצי עבודה זרה וארג נגד בכרכר עבודה זרה. דהתם, כל תיקונו ונמרו נעשה בהנאת עבודה זרה, מה שאין כן שחיטת בהמה אינו עשייתה ואינו אלא הכשר בעלמא. ודעת הש"ך (כאן ס"ק ה') דהרא"ש מודה דבעי הולכת הנאה בו, וכל פלפולו אינו כי אם שלא לאסור כולו. והפרי חדש (ס"ק ד') השיגו, ויפה השיגו, דוודאי דעת הרא"ש להתיר בלי הולכת הנאה, אמנם לדינא, ד"ל דהפוסקים רובם ככולם מודים דגבי פת ובגד הוה כדי הנאה שבהם דאורייתא, אין להקל בסכין כדעת הרא"ש. ויש לפסוק הלכה כדברי המכריע, הוא הרשב"א ז"ל, ואין להתמיר אפילו בהולכת הנאת סכין כדעת הרמב"ם, דכבר העלינו בסיעתא דשמיא דדעת כמה פוסקים, ואפילו הרמב"ם, דאינו כי אם דרבנן. ולא אישתמיט חד לכתוב בהדיא דדאורייתא היא, ולכן שומעים להקל. וכן פסקו הר"ן ורבינו ירוחם ורש"ל וב"ח (כאן ד"ה ולענין הלכה) ולבוש סימן קמ"ב (ס"ב).

³⁰

³¹ שמ"ח שם ועיין תבו"ש ו שהוכיח כן

³² שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

ו. ומשמישי עבודת כוכבים אינן אסורין עד שיעבדו

כבר התבאר במסכת ע"ז דף יט: שע"ז אסורה³³ בהנאה היא ותשמישיה ונויה ותקרובתה בין של נכרי בין של ישראל, דכתיב (דברים ז פסוק כו) וְלֹא תִבְיָא תוֹעֵבָה אֶל פִּיתְךָ, וְכִתִּיב (שם יג פסוק יח) וְלֹא יִדְבַק בְּיָדְךָ מְאֻמָּה מִן הַחֵרֶם, כְּלוּמַר אֲפִילוּ כָל שֶׁהוּא, וְהֵינּוּ שְׁלֵא יִהְיֶה מִמֶּנָּה. אֲלֵא דְשֵׁל נִכְרֵי אֲסוּרָה מִיָּד, וְשֵׁל יִשְׂרָאֵל³⁴ אֵינָה אֲסוּרָה עַד שְׁתִּיעֲבֹד³⁵.

ותשמישיה ונויה³⁶, בין של נכרי בין של ישראל אינן אסורין עד שישתמשו בהן³⁷.

³³ שו"ע ונו"כ יו"ד קלט א

³⁴ ודבר פשוט נ"ל דאפי' ישראל מומר לעבודת כוכבי' נקרא ישראל ודינו עד שיעבוד דאע"פ שחטא ישראל הוא כדאיתא בהרבה דוכתי וכן לענין ביטול שאין יכול לבטל אליל כמו ישראל כמ"ש רש"י בהדיא הביאו ב"י סי' קמ"ה ד"ה סידו כו' ודלא כמ"ש בדרישה בהג"ה סי' קמ"ה דישראל מומר לעבודת כוכבים דינו כעובד כוכבים דהא ילפינן לה כאן מקראי דעשה הבדל בין עובד כוכבי' לישראל ואין לדרוש למעמיה דקראי אלא גזירת המלך הם דישראל אינו אוסר עד שיעבוד. מ"ז שם א. ומדברי הרמב"ם פרק ב' מהלכות עבודת כוכבים [הלכה ה] משמע כהדרישה. נקח"כ שם ועיין בס' משנת חכמים מצוה ל"ט ביבין שמועה ס"ק א' שהאריך טובא בדין מומר אם אמרינן שיצא מן הכלל להחמיר ולא להקל ומצדד דלענין ע"ז של מומר נראה דלחומרא דינו כעכו"ם ולא לקולא וכ' שם בדף ע"ח ע"ג דלכאורה נראה דאם אירע במומר שעשה ע"ז ולא עבדה ובא נכרי וביטלה שקמע ראשה וכדומה דיש לדין בזה ולומר דאין בו צד חומרא כלל דהוי תרי חומרא דסתרי אהדדי אם באנו לדוננו כנכרי לגמרי הרי קיי"ל דנכרי מבטל ע"ז שלו ושל חברו ואם באנו לדוננו כישראל וקיי"ל דע"ז של ישראל אינה בטלה עולמות הרי קיי"ל דע"ז של ישראל אינה אסורה עד שתעבד ועיי"ש כמה שמצדד בזה וסיים בצ"ע עיין שם.

³⁵ והכי ילפינן לה דשל נכרי אסורה מיד דכתיב [שם ז, כה] פסילי אלהיהם תשרפון באש לא תחמוד כסף וזהב, מדקאמר קרא פסילי אלהיהם וגומר, ולא כתיב אלהיהם תשרפון באש, שמע מינה דהכי קאמר קרא מיד שפסלו לאלוה, כלומר ששיפה לשם אלוה, נעשה אלוה, ולא תהנה ממנו אלא תשרפנו באש. ושל ישראל אינה אסורה עד שתיעבד, דכתיב [שם כז, מו] ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה תועבת ה' מעשה ידי חרש ושם בסתר וגומר, הרי לא חייבו הכתוב אלא עד שיעשה לה דברים שבסתר, דהיינו שעובדה, שישראל העובד ע"ז סתמא דרכו לעשות בסתר שלא ישמעו בית דין ויסקלוהו. לבוש ומ"ז שם

³⁶ עיין במהר"ם לובלין בחידושיו לש"ס [עבודה זרה] דף י"ט ע"ב ד"ה הגיע לכיפה מה שכתב שם בשיטת התוספות, דסבירא להו דנוי עכו"ם הוי כעכו"ם עצמו לענין דנאסר מיד ייע"ש, ובהידושי עבודת עבודה לש"ס תמהתי שם [ד"ה תוס' בד"ה הגיע] עליו ייע"ש ודו"ק;

³⁷ ע"י בשו"ת מהר"ח א"ו סי' ע"ח שכ' דבזה"ו יש להקל בשעת הדחק בתשמישי עכו"ם כיון דאינן אסורין עד שיעבדו ועכו"ם שבה"ו לא עבדו ע"ז הם אלא מעשה אבותיהם בידיהם עיין שם ועי' בס' מנחת פתים בחידושיו לסי' זה שהביאו וסיים שהוא חידוש גדול ומשמעות יתר הפוסקים לא נראה כן עכ"ד.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ותקרובתה, מה שמביאה לפניה ועשה ממנו תקרובת נאסר. כגון יין שנתנסך לע"ז והוא הדין שאר תקרובת כגון שמנים וסלתות ומים ומלח שדרך להקריבן בפנים, הוי כמו יין שכן דרכו לנסכו בפנים.

ז. דפסק ביה גוזא לעבודת כוכבים ... בישנה שליבנה באור

סכין שחתכו בו עצים שיקריב עליהם לעבודה זרה³⁸, וכל שכן אם העצים עצמן תקרובת, או איזה עבודה, וכל כיוצא בזה משימושי עבודה זרה. או ששחט בו לעבודה זרה, הרי זו תשמישי עבודה זרה, ואסור ליהנות בה וממנה.

אם חתך בסכין, עי"ז³⁹, שאחר כך ישפו אותו עי"ז להיות עבודה זרה, אינו כמשמשי עבודה זרה לא נאסר הסכין⁴⁰ אפילו לשחוט בו מסוכנת, דבשעה שחתך, עדיין לא היה עבודה זרה. אך אם בחתיכה גמרה לעבודה זרה דהיינו שנעשה העי"ז עבודה זרה, נאסר הסכין בחתיכה זו, דהשימוש והעבודה זרה באים כאחד, והוא ליה משמש לעבודה זרה.

ח. השוחט בסכין של עובדי כוכבים ... קולף ... מדיח ...

דכ"ע בית השחיטה רותח הוא ... איידי דטרידי סימנין

לאפוקי דם לא בלעי אינא דאמרי דכ"ע בית השחיטה צונן

... קולף אנב דחקא דסכינא בלע

³⁸ ואף על גב דסכין זה הוה ליה תשמיש דתשמיש. תב"ש שם ג

³⁹ שמ"ח שם ב

⁴⁰ בספר בית הילל (סק"א) משמע דס"ל דכהאי גוונא הוה ליה משמשי עבודה זרה, והשיג עליו הפר"ח בקונטרס אחרון דהשתא מיהא אכתי לא הוה ע"ז. ויפה השיג, דאפילו העי"ז עצמה עדיין לא נאסרה כדמוכח בגמרא עבודה זרה דף י"ט ע"ב דקאמר ע"ז מאן קגרים לה, מכוש אחרון כו'. אבל הא, ודאי נראה לענ"ד דאם עשה הסכין גמר מלאכת העבודה זרה, נאסר הסכין, דהשימוש והעי"ז באים כאחד. ומשמע דכהאי גוונא אסור, כגון אי מקריב לאילן ומכוין לעובדו בהקרבה זו, פשיטא דהתקרובת נאסר דהוה ליה תקרובות ועי"ז באים כאחד. והוא פשוט מגמרא דחולין (ל"ט:): דהשוחט לשם ימים כו', והכא נמי דכוותיה. ועוד ראייה מדאמרינן בגמרא עבודה זרה דף י"ט: מכוש אחרון לית ביה שוה פרוטה, אלמא דאי הוה ביה שוה פרוטה, הוה פרוטה אסורה דהעי"ז ואיסור הדמים באים כאחד. ועוד ראייה ממה שאמרו שם דף נ"א. דכל אחת נעשה תקרובת לעצמה כו', אלמא דתקרובתה והיותה עי"ז באים כאחד. תב"ש שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

סכין של גוים אם שחט בו בלא שום הכשר, י"א⁴¹ שמדיח בית השחיטה, ואם קלף הרי זה משובח. וי"א⁴² שחייב לקלוף בית השחיטה.

ולא רק סתם סכינים, שהשמנונית קרוש על פניהם⁴³, ואותו שמנונית נבלע בבית השחיטה, אלא אפילו ראה שהיא נקיה, או שהיתה חלקה שאין בה גומות ונעצה עשר פעמים בקרקע קשה⁴⁴, מכל מקום צריך קליפה⁴⁵, שחום בית השחיטה עם דוחקא דסכינא מפליט מקליפת הסכין ומבליע בבית השחיטה.

היכא דבעי קליפה⁴⁶ אי לא קליף, ונתבשל או נצלה כך, צריך ס' נגד הקליפה, וקולף אחר כך.

⁴¹ דעת המחבר בשו"ע שם י א דאינו צריך מדינא כי אם הדחת בית השחיטה, דמשמע ליה דכן דעת הר"ף (ב' ע"א) והרמב"ם (הל' מאכ"א פי"ז הל' ז'). ועיין תבוא"ש ט שהאריך

⁴² רמ"א שם שחלקו על השלחן ערוך כל הבאים אחריו מטעם דכל הראשונים והאחרונים לא סבירא להו כוותיהו, ועוד דבשל תורה הוא. והב"ח (ד"ה שחט בסכין של נכרים) כתב דגם הרמב"ם סבירא ליה קולף, דאהא דאתמר בגמרא (ח' ע"ב) השוחט בסכין של גוים רב אמר קולף ורבה בב"ח אמר מדיח, כתב הסמ"ג (לאוין קל"ז, מ"ח ע"ג) דאיירי באינו בן יומו דרב סבירא ליה נותן מעם לפגם אסור, וכן דעת רש"י פסחים דף ל' (ע"א) ד"ה א"ד דרב סבירא ליה דנותן מעם לפגם אסור. ומשמע בסמ"ג דאהא פסק הרמב"ם דלא כרב, דאנן קיימא לן בכל התורה נותן מעם לפגם מותר, אבל בנותן מעם לשבח מודה הרמב"ם דסבירא ליה כרב לגביה דרבה בר בר חנה, דרב גדול מרבה, כמו שכתבו כל הפוסקים.

⁴³ דמתוך רוב תשמישו אין מנקין אותם היטב,

⁴⁴ שתיקון זה מועיל להעביר כל שמנונית הקרוש על פניו, כמו שיתבאר בעזה"ת

⁴⁵ והרשב"א (ח' ע"ב ד"ה אתמר, משה"ב בית א' שער ב', ט"ו ע"א) כתב דאיירי אפילו באינו בן יומו, דסתם סכין שמנונית קרוש עליו וכל דבר שהוא בעין ואינו בלוע לא נפגם לעולם, ואותו הטוח נבלע בבית השחיטה ואצרכה רב קליפה. דהא בית השחיטה אינו כרותה גמור להפליט מה שבתוך הסכין כדהוכיח לעיל, ולכן אי נעץ לסכין עשרה פעמים כדינו שהוא מעביר כל הטוח שעל פני הסכין, דיו אפילו הוא בן יומו. ולא כמו שכתב הש"ך ז"ל ס"ק ו', דהרשב"א סבירא ליה דבית השחיטה מפליט מקליפת הסכין ובלוע וכן כתב הפרי חדש (ס"ק ה') אליביה. אולם בתב"ש הוכיח שהסכין עצמו מבליע וכתב ולענין דינא, כיון דמתלתא קראי שמיעא לן, מתוספות חולין (ח' ע"א) ד"ה שליבנה, ושם דף קי"ב (ע"א) ד"ה אנב, ובעבודה זרה דף (ס"ה) [ס"ח] (ע"ב ד"ה אמר רבא) דהא דמוקו לרב בבן יומו היינו משום פליטת הסכין, וכן משמע אליביהו ברשב"א כמו, גם דעת הרמב"ם משמע להדיא דחייש לפליטה בסכין של גוים, שהרי כתב (הל' מאכ"א פי"ז הל' ז') דבעי ליבון לכתחילה לשחיטה ולא סגי ליה בנעיצה, כמו גבי סכין ששחט בו להתוך בו רותח, פרק ו' מהלכות מאכלות אסורות (הל' כ'). ויותר נאות לפרש דעת רש"י כן להלכה, דמשום פליטה קולף, ושכן כתב הר"ה אליביה. גם, דעת הרא"ש והמור יותר נאות לפרש כן, וכן משמע ברוקח סימן תפ"א וכן משמע בהגהת סמ"ק סימן ר"ה (אות י"ד), ודעת התרומה (סי' ע') והמרדכי (רמז תקפ"ג), דכל היכא דלא הגעיל כדינא יש לקלוף בית השחיטה. וכן משמע להדיא דעת הים של שלמה סימן י"ב. להצריך קליפה אפילו דיעבד בדלא הגעיל בבן יומו.

⁴⁶ ש"מ"ח שם ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אבל אם קלף, אף על פי שלא היה בכל הנשחט ס' נגד הבליעה, כשירה⁴⁷, דאין הבליעה הולכת יותר מכדי קליפה.

במה דברים אמורים⁴⁸, בשיודע שהסכין בן יומו, כלומר שנשתמשו בו באיסור תוך מעת לעת⁴⁹, אבל כשאינו בן יומו, או שאינו יודע אם הוא בן יומו⁵⁰, מכל מקום כשרוצה לשחוט בו יכשירו לכתחילה. ובדיעבד, בסתם סכין שסתמו אינו נקי, בעי קליפת בית השחיטה מדאורייתא, דבלע שמנונית הקרוש עליו. ואפילו היה נראה לעין שנקי הוא מכל שומן, יקלוף לכתחילה, שיש לחוש שהיה שמנונית עליו ואינו ניכר. ואם הוא נקי הרי מותר. ואין צריך קליפה, דבדיעבד נותן טעם לפגם מותר.

וכשרוצה לשחוט לכתחילה בסכין של גוי⁵¹, יגעילנו תחלה⁵² כדי לנקותו מבליעת איסור שבו, או ישחיזנה של נפחים על פני כולה עד שיסיר כל קליפת הסכין מב' צדדיו, ואחר כך ישחוט.

ואם יש בו גומות, אין מועיל לו הגעלה, וצריך ליבון במקום הגומות כדלהלן.

⁴⁷ בחידושי הרשב"א (ח' ע"ב ד"ה לימא בהא קא מיפלגי) הקשה אהא דאמרינן למאן דאמר בית השחיטה רותח, קולף, אמאי סגי בקליפה נבעי ס' בנשחט נגד השמנונית דאיסורא. ותירץ שם דאינו רותח כל כך להוליך בכל מקום כי אם במקום הקליפה הנוגעת בסכין. אי נמי, דשמנונית שעל הסכין כחוש הוא ואין בו כח לפעפע יותר מכדי קליפה. אי נמי, דמיירי דאיכא ס' בנשחט נגד שמנונית שעל גבי הסכין, ומכל מקום קליפה בעי דלמא לא פעפע בכולה, עכ"ד. ולתירוץ הג' משמע דבעינן ס' בנשחט, מה שאין כן לבי' תירוצים הראשונים. אמנם, משמעות הפוסקים וסתימתן משמע כתיירוצים הראשונים, וכן משמע בטור סוף סימן צ"ד בשם הרבינו פרץ. תבו"ש שם יב

⁴⁸ שמ"ח שם ז

⁴⁹ דהוה ליה האי קליפת בית השחיטה איסור דאורייתא.

⁵⁰ דקיימא לן סתם כלים אינן בני יומן, והוה ליה נותן טעם לפגם.

⁵¹ שמ"ח שם ד

⁵² והטעם דבעינן הכשר כזה משום דאפילו אם תמצא לומר דהחמימות שיש בבית השחיטה בשעת גמר שחיטה אינו כרותח גמור, מכל מקום דוחקא דסכינא מהניא ליה לאותו חמימות קצת להבליע שמנונית שבסכין לבית השחיטה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

וכבר התבאר בע"ז דף עה: עו. שסכינים ישנים⁵³ הנקחים מן הגוים בין גדולים בין קטנים⁵⁴, אם בא להשתמש בהן בצונן ובאקראי בעלמא, נועצה עשרה פעמים⁵⁵ בקרקע קשה ודיו⁵⁶, שהיא מעברת השמנונית שעליה, ויש אומרים⁵⁷ שלש פעמים סגי.

וצריך שינעוץ אותה בקרקע קשה בכל נעיצה ונעיצה, ולא ינעוץ במקום שנעץ בפעם ראשונה, שבמקום שנעץ כבר נעשית הקרקע רך ואינה מעברת השומן, ואפילו לחתוך בה דבר חריף כמו צנון י"א⁵⁸ דסגי בהכי ויש להחמיר⁵⁹, ודוקא להשתמש בו באקראי, אבל להשתמש בו בקביעות לא סגי בנעיצה, וגם בצונן.

במה דברים אמורים שהוא חלק שאין בו גומות, אבל אם יש בו גומות מלבנה או משחירה במשחזות של נפחים היטב על פני כולה עד שתשיר כל קליפתה, ונעיצה אינה מועלת לה שאין הנעיצה מוציאה האיסור הנדבק בין הגומות, וכן בהגעלה לא מהני אפילו לצונן כיון שיש בו גומות, שאין ההגעלה מועלת אלא להפליט איסור הבלוע בתוך הסכין, אבל לאיסור הנדבק בין הגומות אין הגעלה מועלת, לכך צריך ללבנו במקום הגומות⁶⁰ או להשחזו יפה במשחזות של נפחים.

ולהשתמש בו ברותח לא מהני ליה השחזה, אבל דיעבד אם נשתמש בו רותח אחר ההשחזה אפילו הוא ב"י מותר כמו אחר ההגעלה⁶¹.

⁵³ שו"ע ונו"כ יו"ד קכ"א ז

⁵⁴ פ"י בין בסכינים הגדולים שדרך העכו"ם לפעמים לצלות עליהם ובין קטנים שאין דרך להשתמש בהם כאור דינם שוה. פרי תואר ס"ק ט'.

⁵⁵ בתורת הבית הארוך [בית ד' שער ד'] גרים גם בירושלמי עשרה פעמים, ונראה שזהו דברי רמב"ם ג"כ [כמבואר בפ"י מהמ"א דאם נעצה פחות מעשר פעמים אסור לחתוך בו אפי' צונן יעו"ש

⁵⁶ ובדין שפשוף אם הוא כנעיצה, ע"י חו"ד ס"י צ"א סק"ד [דהעיקר כדברי רמ"א דאחר שפשוף מותר לתת לתוכו אפי' דבר חריף, דשפשוף הוא במקום נעיצה]. וטוב טעם ודעת מ"ק ס"י קב"ט [דהביא דברי חו"ד הנ"ל, וביאר דבריו דכמו דמועיל נעיצה בסכין, מועיל שפשוף בכלי, דכל דבר הכשרו הוא כפי תשמישו, וכלי שתשמישו בהנחה בעלמא די לו בשפשוף בלבד, אבל סכין שתשמישו ע"י דוחקא צריך נעיצה בקרקע קשה ואין מועיל שפשוף לסכין, ויעו"ש עוד בדין נעיצה אם מועיל לחתוך בו].

⁵⁷ ע"י פר"ת סק"א דסגי בג' פעמים, כדאיתא בירושלמי, ורק לכתחלה בעינן עשרה פעמים. ובדיעבד [אם נעץ מג"פ עד י"פ] אם אפשר לקלוף יקלוף [ואם א"א] א"צ ששים ע"ש

⁵⁸ רמ"א

⁵⁹ עפת"ש מ"ש מהכבוד שור דבעל נפש יהוש ולא יאכל צנון ושאר ד"ח בסכין טריפה ע"י נעיצה י"פ וע"י בהגהות יד שאול לעיל ס"י צ"ו סעי' א' מ"ש בזה והביא דברי הבכור שור הנוכר וסיים ולפענ"ד מדינא יש להחמיר בזה לדידן ודו"ק עכ"ל וע"י בהגהות חכמת שלמה לעיל ס"י צ"ו סעי' ג' שהרבה ג"כ לתמוה ע"ד המחבר בזה וסיים ולדינא כ"ז שאין לנו תירוץ וישוב נכון לדברים הללו יש להחמיר דאף אם נעצה י"פ בקרקע אסור בדבר חריף כן נלענ"ד נכון וברור עכ"ל

⁶⁰ שו"ע ונו"כ או"ח תנ"א ג

⁶¹ דהא ההשחזה עדיף מהגעלה לדעת המחבר וכן מוכח בב"י להדיא ואף על גב דהרשב"א וסייעתו סוברים דהגעלה עדיף ומותר להשתמש רותח אחר הגעלה ולא אחר השחזה מ"מ אנן דסמכי' דיעבד אדברי המתירין ה"ה לענין השחזה דסמכינן אהרמב"ם והר"ן דס"ל דהשחזה מועלת להשתמש רותח מפני שהשיפה קליפה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ויש אומרים דסגי להו בהגעלה אם הם חלקים שאין בהם גומות, וצריך לשופם יפה במשחות או ברחיים להעביר כל חלודה שבהם קודם הכשרם⁶², ואם יש גומות ילבן מקום הגומות שיניח גחלים בוערות על המקום ההוא, ואח"כ יגעיל הסכין⁶³. ויש אומרים⁶⁴ שצריכין ליבון⁶⁵ אפילו הם חלקים מפני שהגוים משתמשין בהן על ידי האור, שפעמים מהפך בו הגוי בשר אצל האש או מתקן בו נר של חלב, ויש להחמיר. ובדיעבד אם הגעיל והשתמש בהם בחמין אינו אסור.

מיהו אם לבנו⁶⁶ ולא הגעילו אפילו יש בו גומות, או אם הגעילו ולא לבנו ואין בו גומות וחתך בו מאכל חם לא נאסר, אפילו אם הסכין בן יומו, דכבר נקלש איסורו בתוכו, ואם השחיזה במשחות היטב בכל מקום ומגעילו אח"כ, מהני אפילו לכתחלה כמו ליבון אם יוכל לנקות הגומא שבו.

הסכין שהקת שלו⁶⁷ מחובר במסמרים קטנים אין מועיל לו הגעלה⁶⁸, כי יש גומות הרבה במקום המסמרים וכן אם גוף הבית יד נעשה משני חלקים מדובקין ויש ריוח מעט ביניהם להכניס לשם הסכין שע"פ הרוב א"א לנקר שם היטב. וכן לפעמים יש פגם בין להב לקתא וא"א לנקות היטב זה המקום אם לא שיסיר הקתא מהלהב וכן אם יד הסכין דבוקה בבית יד ע"י דבק אין מועיל הגעלה, דכיון שהדבק מתקלקל במים רותחין יש לחוש שמא יחוס על הדבק ולא ירתיח המים יפה, וכן אם הבית יד עשויה מקרן ג"כ אין הגעלה מועלת שהקרן מתקלקל במים רותחין ויש לחוש שמא יחוס עליו. לפיכך ילבנו שיניח גחלים בוערות על המקום ההוא ויגעילנו אחר כך.

היא לברזל, וקים להו לרבנן שאין ברזל בולע על ידי רותח יותר מכדי קליפה עד כאן, ונהי דלכתחילה לא עבדינן כוותיהו משום דרוב הפוסקים חלוקים בזה, מכל מקום בדיעבד מיהא סמכינן עלייהו וכן דעת הרא"ה בספר ב"ה דף קכ"ד ע"ש שהאריך במעמו, ש"ך שם כ ופר"ח יו

⁶² שו"ע ונו"כ שם דכתיב בפרשת הגעלת כלי מדין אך את הזהב וגו' כלומר רק את הזהב דהיינו כשאין שם חלודה רק זהב בלבד מועלת הגעלה להפליט הבלוע אבל כשיש שם חלודה יש לחוש שמא יש שם משהו מן האיסור והחלודה מכסהו ולזה לא מהני הגעלה כי אין הגעלה למה שהוא בעין. וכ"ז בחלודה שיש בזה קצת ממשות (שקורין ראס"ט) שכשגורדין אותה משם יש שם כמה עפרורין שאז יש לחוש שמא יש תחתיה משהו ממשות האיסור בעין והחלודה מכסהו אבל אם אין בחלודה ממשות כלל רק מראה בלבד כמו שנמצא לפעמים שיש שחרות או אדמימות בצד הפנימי של הכלי שאנו קורין (פלעקי"ן) אין קפידא. מ"ב שם כב

⁶³ יעשה זה קודם הגעלה ואם לא עשה כן מקודם יעשה זה אחר הגעלה. מ"ב שם כה

⁶⁴ ובהמין בפסח הקיל המחבר או"ח שם

⁶⁵ בליבון א"צ להעביר החלודה כי האש יבעיר את הכל. מ"ב שם כד

⁶⁶ לבוש יו"ד שם ומ"ב תנא יט

⁶⁷ מ"ב שם כג

⁶⁸ אולם עיין בס' בית דוד הספרדי סי' ס"ג שהוכיח מלשון הרמ"א בזה דלא חיישינן בסכין שיש לו קתא של עץ משום גומות שבקתא ושפיר מועיל הגעלה להסכין ולא חיישינן להגומות והסדקים שבקתא שיש בו ממשא של איסור כיון דאין משתמשין בהקתא רק בהפרזלא ואף שבשירי כנה"ג באו"ח סי' תנ"א בהגהות הטור אות ד' כתב להחמיר דלא מהני הגעלה לסכין של חמץ שהקתא מחופוי בעץ ונקבעו במסמורת כיון שיש בקתא גומות וא"א לנקות אותם זה הוא רק משום חומרא דחמץ עיין שם. ועיין בדרכ"ת פז שהביא חולקים בזה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ט. סכין טריפה ... והלכתא אפילו בצונן ואי איכא בליתא דפרסא למיכפריה לא צריך

סכין ששחט בו טריפה⁶⁹, אסור לשהוט בו, עד שהדיח הסכין בצונן יפה⁷⁰ עד שלא ישאר עליו שום שמנונית מפני שמנונית טריפה שנדבק בסכין ויבולע לבית השחיטה.

וצריך לודאות שסר השמנונית כיצד שינסה כשיתן מים על הסכין ויזובו מראשו לסופו ומסופו לראשו באין עיכוב שאז נודע שסר השמנונית⁷¹, או יקנה הסכין בבגד קשה תיכף אחר השחיטה, בעודו לח, קינוח יפה שישער באומד דעתו שנתקנה היטב וסר חלאתו ממנו.

ונהגו עתה לקנה הסכין תיכף אחר שחיטת כל בהמה בשיער הבהמה ודיו, וחייב המורה להזהירם שיקנחו בהשערות היטב כנזכר, לא דרך ארעי.

שחט בלא שום הכשר יקלוף בית השחיטה משמנונית שנבלע בו מהטוח אסכין. ולא ישחוט בלא הכשר על מנת לקלוף.

ובעופות לא נהגו לקנה אחר השחיטה, דלא שכיח בהו טריפות, ואם נמצא, צריך קליפת בית השחיטה למה ששחט אחר הטריפה בלא הדחה או קינוח. וקינוח בנוצות העופות לא מהני דדבר קשה בעינין.

⁶⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד י"ג שמ"ח שם יג

⁷⁰ והטעם דסני בהדחה או בקינוח הוא משום דהסכין קשה לבלוע על ידי רתיחת בית השחיטה כי אם על ידי רותח גמור ולכן אין צריך הגעלה וגם לא נעיצה, משום דלא אידבק איסורא בהאי סכין כל כך כסכין של גוים שחתכו בו איסור הרבה ורותח גמור. תבו"ש שם

⁷¹ הסמ"ג (לאויין קל"ז, מ"ח ע"ד), וכן כתבה איסור והיתר סימן נ"ח (דין ג'), והתורת חמאת כלל ס"א (דין ד') בשם הגהת סמ"ק. ולא ראיתי בפוסקים שום חולק עליהם. ונראה לי דהא דלא הביאו השלחן ערוך ואחרונים להאי מילתא בהדיא, הוא משום דכתבו (סעיף ג') דהאידינא נהיגי כולהו לקנה בשיער הבהמה ושפיר דמי, ולכן אין צריך עתה לזה דלא נהגו בהדחה כלל. אמנם, מזה נלמד איך צריך להיות הקינוח יפה יפה, שהרי אף על פי שבאומד דעתו רחצו היטב, מכל מקום לא סמכו והצריכו לנסותו. הכי נמי בקינוח לא יקנחו ארעי. וכן כתב הים של שלמה (פ"א) סימן י"ב, תבו"ש שם כ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם שחט שלשה בהמות או שלשה עופות⁷², ולא קנח הסכין ביניהם, ונמצאו כולם טריפות, אז אין מועיל הדחה או קינוח, הואיל ונדבק שמנונית הרבה על הסכין, וצריך לנעוץ הסכין י' פעמים כדינא.

ואי לא נעץ, אף על פי שהדיח או קנח אחר כולם רק שלא הדיח או קנח בנתיים, יקלוף בית השחיטה.

ואם לא היה ג' טריפות רצופים⁷³ רק שחט כשירות ביניהם ולא קנח בין השחיטות, נראה לי דלכתחילה ינעץ כדינא, ובדיעבד אי לא נעץ רק הדיח או קנח אחר כל הטריפות, ידיח בית השחיטה בשפשוף היטב.

ראוי שיזהיר כל אדם לבני ביתו⁷⁴ שידיהו היטב בית השחיטה, אפילו לצלי, הדחה מעליא לא הדחת הדם לבד שהוא כשיצאו המים בלא אדמומית, רק הדחת שמנונית שידעו באומד הדעת שסר כל הדבוק עליו בין דם בין שמנונית, וכל שכן בעוף דלא נהגו השוחטים לקנח הסכין בין שחיטה לשחיטה.

י. אבר מן החי אימת בלעה לכי חיימא קא חיימא לכי גמרה שחיטה ההיא שעתא היתירא הוה

⁷² מלשון הב"ח (ד"ה ואם רגיל לשהוט בו טריפות תדיר) משמע דתרתו בעי, שאם לא היו ג' הטריפות רצופים, רק הפסיקו כשירות ביניהם, גם קנחו כשיער כדינא אחר כל שחיטה, אז אין צריך נעיצה דלא איקבע איסורא. אבל דעת הפרי חדש (ס"ק כ"א) משמע דאפילו היו הרבה טריפות רצופים, כיון שקנח בין כל אחד סני. ולענ"ד הדין עמו, חדא דלא דמי לסכין של גוים דאין רגילין לקנחו קינוח יפה אחר תשמישו רק ארעי בעלמא. ותו, כיון שקנחו ונקחו היטב, מה יזיק לו הטריפה ששחט אחריו. ותו, על כיוצא בזה אמרו במקום שהלכה רופפת בידך זיל בתר מנהגא, והרי עינינו רואים דלפעמים יש עשרה טריפות רצופין במקולין, ומ"מ לא ראינו את מי נועץ סכינא. אלמא, דסמכו אקינוח שעשו בין כל אחת. ואפשר לומר דהיינו טעמא דהשוחטים משום דרוב טריפות דהאידינא חומרות וספיקות הן, כש"כ ריש סימן ל"ט (שמ"ח סעיף א'), ועיין פ"ח שם (סק"א). ולהכי הקילו בו. אמנם, ראינו שאינן מדקדקים, אפילו איכא כמה טריפות ברורות אינן נועצים ואין מוחה בידם, אלא הטעם כמו שכתבתי. ואף על גב דמנהגן שלא לנעוץ בין שחיטת עופות אף על גב דלא נהגו לקנח, היינו משום דלא שכיח טריפות בעופות כלל, ויש זמן רב בין טריפה לטריפה. ואי אפשר שלא ישחיו סכינא בנתיים מחמת פגומות, ומנקהו בכמה ניקויים. תבו"ש שם כב

⁷³ מהמ"ז (ס"ק י"ז) משמע דלא קפיד אקינוח רק ארצופים, ואז אפילו קנח בנתיים לא מהני. ולא ידענא טעמו, ובים של שלמה (פ"א) סימן (י"ג) [י"ב] נמי משמע להדיא דלא בעינן טריפות רצופים. ולדינא, נראה לעניות דעתי דלכתחלה היכא דשחט ג' טריפות, אפילו שלא ברצופים רק שלא הדיח או קנח ביניהם, בעי נעיצה לסכין. אבל בדעבד דשחט בלא נעיצה כי אם הדיח אחר כולם, אין צריך כי אם הדחת בית השחיטה, דגוף הדין שהצריך המ"ז לקלוף בית השחיטה היכא דלא נעץ אחר טריפות רצופים אינו מוכרח. תבו"ש שם

⁷⁴ וכן הוא בפסקי תוספות (אות כ"ו) דבין כשרה לכשרה ידיח בצונן, וכן הוא הנהגה באגודה (סי' ח'), וכן פסק בתשובות מהר"מ ב"ב (שו"ת מהר"ם מרוטנבורג דפוס פראג) סימן תס"מ, והב"ח (ד"ה כתב הר"ן שהקשו לרבה) החמיר כדבריהם דאפילו בין עוף לעוף דלא שכיח טריפה יקנח מהאי טעמא. ולכן פשוט דהמשכילים יזהירו לבני ביתם ולכל אדם בהדחת בית השחיטה בין בבהמה בין בעוף. תבו"ש שם כג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

סכין⁷⁵ ששחט בו כשירה, או כשירות הרבה, אף על פי שהוא מלוכלך בדם, מותר לשחוט בו אחרת בלי שום הדחה או קינוח הסכין, דבלאו הכי יש דם הרבה בבית השחיטה, ודם הרבה על הסכין בשעת שחיטה, ולא חיישינן לה, דאידי דטריד בית השחיטה למפלט דם לא בלע דם.

יא. הטבח צריך שלשה סכינין אחת ששוחט בה ואחד שמחתך בה בשר ואחד שמחתך בה חלבים ... גזירה שמא יחתוך חלבים ואחר כך בשר ... הטבח צריך שני כלים של מים אחד שמדיח בו בשר ואחד שמדיח בו חלבים ... גזירה שמא ידיח חלבים ואח"כ בשר

להלן דף קיא: יתבאר בעזה"ת שסכין ששחט בה⁷⁶ לא יחתוך בה בשר. ואם רוצה לחתוך בו רותח, צריך להגעילו קודם, דמתמת ריבוי דם שיש בבית השחיטה, הסכין בולע דם ויפלוט ברותח, ומכל מקום אינו בולע יותר ממערה רותח על כלי, לכן הכשירו גם כן על ידי עירווי, דהיינו שיערה על הסכין רותחין מכלי ראשון, עירווי שלא נפסק הקילוח⁷⁷.

⁷⁵ שמ"ח שם יד

⁷⁶ שו"ע ונו"כ שם ג

⁷⁷ ואם לא הגעילו, בין הדיחו בצונן או קינחו או נעצו עשרה פעמים, ובין לא עשה בו שום הכשר, וחתך בו רותח, צריך לקלוף מקום החתך. ונראה לי בדליכא הפסד גדול יש להצריך נטילת מקום, וכל שכן בלא קינח הסכין תיכף אחר השחיטה ולא הדית. שמ"ח שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בא לחתוך, ידיחנו לסכין מדם היטב באומד דעתו שפר הדם ממנו.

וכן בסכין⁷⁸ שחתך בו חלבים לא יחתוך⁷⁹ בו בשר⁸⁰.

אין מולחין⁸¹ החלבים עם הבשר, שכח המלח מרתיה ומבליע טעם החלב תוך הבשר ואוסר אותו, ומשום שאיסור החלב חמור הוא שהתורה חייבה עליו כרת

יש לזהר גם כן שלא להדיח החלבים עם הבשר, ואפילו בכלי שהדיח בו החלבים לא ידיח בו הבשר אחר כך, באותו המים עצמו שהודחו החלבים אפילו שהוא נזהר להדיח תמיד בשר קודם חלב⁸². אבל אם שפכו המים מותר אף לכתחילה לשרות בשר בכלי ששרו בו חלבים כל שנותן מים אחרים בכלי⁸³.

בדיעבד אף אם הודחו בכלי א' ביחד או שהודחו בזה אחר זה החלב תחילה ואח"כ הודחו הבשר באותן המים, י"א⁸⁴ שאין לאסור, וי"א⁸⁵ שצריך שפשוף דוקא ולא סגי בהדחה גרידא.

⁷⁸ שו"ע ונו"כ יו"ד סד טז

⁷⁹ ואף דכל בשר צריך הרתחה קודם מליחה אפ"ה יש לחוש שמא יצלנה א"נ דהרתחה לא מועיל לחלב שצריך שפשוף גדול בידיים היטב. ש"ך לעיל סי' י' ס"ק כ' ומ"ז כאן ס"ק י"ד.

⁸⁰ מבואר בגמרא [חולין ה, ב] שאף אם מייחד כלי אחד ונזהר להדיח בו בשר תחלה ואח"כ חלבים, וכן בסכין נזהר לחתוך מתחלה בשר ואח"כ חלבים, דלא סגי בהכי וצריך ב' כלים וב' סכינים. פר"ח שם ע"י בשלחן גבוה ס"ק נ"ח שקרא תגר על מנהג שאלנוקי דהקצבים ומפשיטי עורות חותכין בסכין אחד חלב ובשר מריפה וכשרה ואין פוצה פה להם. וכ' דאף שנ"ל שהם סומכין על מה שמקנחין הסכין בפעם בפעם בשער של הבהמה או בסמרטוט שנותנין לפניהם מ"מ אין זה מספיק שלכתחילה צריך קינוח יפה בין חלב לבשר והן אינן נזהרין לעשות קינוח יפה ולכן צריך להזהירם ולמחות בידם שיהי' להם סכין מיוחד לחלב ומיוחד לבשר עיין שם.

⁸¹ שו"ע ונו"כ שם

⁸² כרתי יח

⁸³ חמודי דניאל הלכות מליחה אות ה' מובא בדרכ"ת כאן.

⁸⁴ דכל שהודח הבשר אח"כ במים אחרים אין לחוש דמה שנדבק בהבשר מהמים הראשונים של חלב ידוחו במים האחרונים. שלחן גבוה ס"ק נ"ז. והוא לשיטתו דגרור בתר דברי המחבר

⁸⁵ לדידן דגוררין בתר רבינו הרמ"א וכמש"ל סעי' י"ט ברמ"א ובט"ז שם ס"ק נ"ד ועי' בפת"ש להלן סי' צ"א סק"א שכ' כן בשם שו"ת ב"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

יב. לא ליסחוף איניש כפלי עילוי בישראל דדאיב תרבא ובלע בישראל

אין פורשין⁸⁶ הכסלים כלומר חלקי הירך⁸⁷ בבהמה שיש בהם חלב, על גבי הבשר בעוד שהחלב שעליהם הם ולא נצטנן, לפי שהחלב נימוח ונבלע בבשר⁸⁸. ויש שכתבו שיש לזהר שלא לפרוש גם לאחר שנתקרר שיש לחוש שהטבח יסמוך על דעתו שכבר נתקרר ולפעמים לא יהי' נתקרר כ"כ ויזוב החלב ויבלע בבשר וגם הקרום והחלב דק ומתמעך ביד הטבח ולא אדעתיה⁸⁹.

ובדיעבד אם פרש בעוד שלא נצטנן החלב שעליהם י"א שמספיק לנקות בשיפשוף היטב וי"א⁹⁰ שצריך קליפה.

⁸⁶ שו"ע ונו"כ שם חי

⁸⁷ מלשון רש"י (חולין צג ע"א) נראה, שיש להבדיל בין כסלים לבין מותניים. כי המותניים מתחילים מיד למטה מן הצלעות הקטנות; ואילו הכסלים קרובים יותר לירכיים. שכבת השרירים של הכסלים נבדלת משריר המותניים ומונחת למטה ממנו; ולפעמים היא מכוסה על ידי שריר המותניים: "תרבי דתותי מתני" (שם). נזכר שם גם "תרבא דקליבוסתא", שהוא חלק מן החלב שעל הכסלים; גם הוא, לדעת רש"י, קרוב לירכיים; וזו גם דעת הרמב"ם (הל' מאכלות אסורות פ"ז ה"ו), המפרש אותו כחלב שבעיקרי הירכיים. כנגד זה ר' מנחם עזריה (שו"ת סי' קיג) מבאר, שמותניים הם "צדדי השדרה למטה מהצלעות" – וכסלים הם "הבשר החופים על המתניים". ולפי זה נראה, שאין להבדיל בין כסלים לבין שריר המותניים, וצריך עיון. רש"י הירש ויקרא פרק ג פסוק ג, חלב הכסלים. עבאה"ט מ"ש לעיין בטור ור"ל כי בטור מביא ב' דעות בזה. דעת הרמב"ם שהוא חלב שבעקרי הירכיים ודעת רש"י כי יש עצם קמן המונח על עצם הנק"א ומחוברת תחת האלי' מלמעלה ועליו יש חלב תחת ראש המותן שקורין לינביל' עיין שם ועי' בכנה"ג בהגהות ב"י אות כ"ב שבו' מהמהרש"ל והדמש"א דמ"ש הב"י מפרש"י בלשון עצם קמן לאו דוקא הוא שהרי ארוך הוא והוא האסותא שהבוכנא נכנסת בה דהיינו קוליות האלי' אלא שבראש מלמעלה הוא עגול כעין מרדה קטנה וזה לבד דנקראת קלבוסתא והוא העוקץ דלקמן והוא העצה שכתב בתורה לעומת העצה עיין שם. דרכי תשובה יו"ד סד לה

⁸⁸ כתב הרב בספר בדק הבית [בב"י עמוד כט ד"ה אין פורשין] בשם רבינו ירוחם [נתיב טו ח"ה אות יד קכו, ד] וז"ל, נהגו מנקרי הבשר לקלוף ולהסיר קרום שעל הבשר ששוכב עליו הכסלים, ויפה הם עושים כי אותו קרום אסור מהמת החלב שעליו, עכ"ל. פר"ח שם.

⁸⁹ באו"ה כלל ב' ועי' בד"מ שהביאו ודחה דבריו שאין לחוש לזה עיין שם ועי' בדברי יוסף שם מ"ש ע"ד הד"מ בזה והעלה דכיון דהוא חשש איסור כרת יש לחוש לדברי האו"ה עיין שם

⁹⁰ והד"מ הכריע להקל דסגי בשיפשוף ועי' בדברי יוסף סי' תל"ד מ"ש בזה והעלה דכיון דחלב הוא איסור כרת יש לחוש לדעת הרשב"א והאו"ה להצריך קליפה עיין שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

